

Pobawię się z deszczem. Wielokierunkowa aktywność dzieci podczas badania deszczu

Małgorzata Gałań
Jolanta Mielczarek

Scenariusz interdyscyplinarnego projektu edukacyjnego do wychowania przedszkolnego

opracowany w ramach projektu:

„Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Redakcja merytoryczna: Piotr Mazur
Redakcja językowa i korekta: Eduexpert sp. z o.o.
Projekt graficzny i projekt okładki: Eduexpert sp. z o.o.
Redakcja techniczna i skład: Eduexpert sp. z o.o.

Weryfikacja i odbiór niniejszej publikacji: Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie

w ramach projektu: *Weryfikacja i odbiór zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy*

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl

1. Temat projektu

Pobawię się z deszczem. Wielokierunkowa aktywność dzieci podczas badania deszczu

2. Osoby prowadzące projekt

2.1. Koordynator: nauczyciel wychowania przedszkolnego

2.2. Pozostali: nauczyciel współorganizujący kształcenie, nauczyciele specjalności (logopeda, psycholog – pomagają nauczycielowi wychowania przedszkolnego w prowadzeniu obserwacji oraz badaniu jakościowym osiągnięcia założonych w projekcie celów).

3. Ramy czasowe

listopad – druga połowa (nauczyciel powinien dostosować ramy czasowe projektu do możliwości dzieci biorących w nim udział).

4. Grupa wiekowa

dzieci 3-letnie.

5. Cele projektu

- Przygotowanie się i aktywny udział dzieci w grze dydaktycznej pt. „Zabawy z deszczem”.
- **Razem z kolegą i koleżanką bawię się i poznaję deszcz.**

6. Cele ogólne

- Wielozmysłowe poznawanie i określenie cech charakterystycznych zjawiska atmosferycznego, jakim jest deszcz.
- Wzmocnienie wartości współpracy.
- Rozbudzenie ciekawości i swobodnej ekspresji dzieci.
- Pobudzenie procesów rozwoju wolicjonalnego.

Cele szczegółowe

Dziecko:

OBSZAR FIZYCZNY

- samodzielnie wykonuje podstawowe czynności higieniczne,
- wykonuje czynności samoobsługowe: podejmuje próby ubierania się i rozbierania,
- komunikuje potrzebę ruchu i odpoczynku,
- uczestniczy w zabawach ruchowych,
- trenuje posługiwanie się przyrządami pisarskimi i plastycznymi,
- manipuluje przedmiotami,
- wykonuje podstawowe ćwiczenia kształtujące nawyk utrzymania prawidłowej postawy ciała;

OBSZAR EMOCJONALNY

- rozpoznaje i nazywa podstawowe emocje,
- próbuje radzić sobie z przeżywaniem emocji,
- szanuje emocje swoje i innych osób,
- przedstawia swoje emocje i uczucia, używając charakterystycznych dla dziecka form wyrazu,

- rozróżnia smutek i radość,
- szuka wsparcia w sytuacjach trudnych dla niego emocjonalnie;

OBSZAR SPOŁECZNY

- współtworzy z nauczycielem zasady zabawy w grupie,
- wyraża szacunek wobec innych osób,
- rozpoznaje kolegów i koleżanki z grupy,
- używa zwrotów grzecznościowych,
- współpracuje z dziećmi,
- czerpie radość ze współdziałania z rówieśnikami,
- podejmuje próby komunikowania się z dziećmi i osobami dorosłymi;

OBSZAR POZNAWCZY

- opowiada o zdarzeniach,
- odpowiada na pytania,
- recytuje wierszyki,
- wykonuje własne eksperymenty językowe,
- eksperymentuje z rytmem, głosem, dźwiękami i ruchem, rozwijając swoją wyobraźnię muzyczną,
- śpiewa piosenki, porusza się przy muzyce i do muzyki,
- nazywa symbole i znaki,
- określa położenie, kształt, wielkość ,
- porównuje przedmioty,
- klasyfikuje przedmioty według podanych kategorii,
- eksperymentuje,
- określa położenie przedmiotów w stosunku do własnej osoby,
- szacuje elementy zbiorów w czasie zabawy,
- reaguje na polecenia nauczyciela,
- słucha krótkiego opowiadania,
- rozumie proste wyrazy w języku obcym.

7. Formy i metody realizacji projektu

Metoda projektu jest wiodącą metodą realizacji działań dydaktycznych. Uzupełniona została o metody:

- oglądowe (pokaz, obserwacja),
- słowne (opowiadanie, rozmowy),
- praktyczne (gra dydaktyczne),
- eksponujące (film, pokaz),
- programowe (z użyciem komputera, Magicznego Dywanu – Funtronic),
- polisensoryczną analizę tekstu,
- cyfrową,
- pedagogiki cyrku,
- małych podróżników,
- komunikowania się,
- *mimamoru*.

Metody wymienione powyżej pozwalają na pracę z dziećmi o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych, np. z dziećmi nadrużliwymi, z dziećmi ze spektrum autyzmu, a także z dziećmi o obniżonej umiejętności koncentracji uwagi. Ponadto metody te pomogą aktywnie uczestniczyć w zajęciach zarówno wzrokowcom, słuchowcom, jak i kinestetykom.

8. Formy pracy

- praca indywidualna, zbiorowa, grupowa;
- wycieczki i spacer.

Formy pracy są jasno podzielone, tak aby z łatwością można było je modyfikować i dopasować do dzieci z konkretnej grupy. Warto podkreślić, iż nauczyciele mają za zadanie motywować dzieci zdolne oraz dzieci w normie rozwojowej do pomocy dzieciom, które nie potrafią podołać niektórym wyzwaniom edukacyjnym.

Formy i metody pracy w projekcie zostały dobrane tak, aby umożliwić dzieciom wykonywanie zadań w tempie odpowiednim dla każdego z nich.

9. Treści kształcenia

Treści kształcenia nawiązują do założeń programu nauczania wychowania przedszkolnego (program dostępny online na stronach ORE pod wskazanym linkiem) *Za kwadrans ósma* (dostęp: 9.09.2022). Reprezentują osiem obszarów działania dziecka w odniesieniu do ośmiu kompetencji kluczowych.

- Rozumiem i tworzę informacje:
  - wiem, czym jest deszcz,
  - odpowiadam na pytania,
  - zadaję pytania,
  - rozumiem usłyszane komunikaty,
  - chętnie komunikuję się z innymi.
- Jestem wielojęzyczny:
  - rozumiem wyrazy wypowiedziane w języku angielskim: *rain, umbrella, cloud, blue, puddle*.
- Myślę i działam matematycznie, myślę i działam jak przyrodnik, myślę i działam technicznie i inżyniersko:
  - wiem, jak porównać przedmioty,
  - manipuluję przedmiotami: klasyfikuję, szacuję i określam ich położenie,
  - znam zjawiska pogodowe, np. deszcz,
  - badam deszcz i określam, jakie ma cechy,
  - chętnie biorę udział w zabawach badawczych.
- Korzystam z technologii cyfrowych:
  - uczestniczę w zabawach z Magicznym Dywanem,
  - manipuluję na tablicy multimedialnej,
  - oglądam filmy przyrodnicze.

- Jestem sobą i częścią społeczeństwa, uczę się:
  - współdziałam i współpracuję z kolegami i koleżankami,
  - pomagam innym dzieciom,
  - stosuje się do zapisów kodeksu stworzonego wspólnie z grupą,
  - oceniam zachowanie swoje oraz bohaterów opowiadań, wierszy i piosenek.
- Jestem obywatelem:
  - stosuję się do zasad społecznych, np. podczas spaceru,
  - wiem, do której grupy przynależę,
  - posługuję się językiem polskim i rozszerzam zasób słownictwa.
- Jestem przedsiębiorczy:
  - aktywnie uczestniczę w zabawach,
  - jestem kreatywny,
  - szukam rozwiązań,
  - współtworzę grę dydaktyczną,
  - kończę rozpoczęte aktywności i podejmowane działania.
- Rozumiem i tworzę kulturę:
  - tańczę,
  - śpiewam,
  - maluję i rysuję,
  - wyklejam i wycinam,
  - opowiadam ruchem, gestem i mimiką.

10. Sposób realizacji projektu

Etap I. Wprowadzenie

1. Dzieci słuchają nagrania odgłosów deszczu. Ich zadaniem jest nazwać to, co słyszą (warto dopasować środki dydaktyczne do dzieci o obniżonej zdolności słuchowej).
2. Nauczyciel włącza dzieciom nagranie filmowe zjawiska pogodowego, jakim jest deszcz, jakoś nagrania dopasowuje do możliwości odbiorczych wychowanków.
3. Zabawy paluszkowe – próba odtworzenia odgłosów padającego deszczu usłyszanych na nagraniach audio i nagraniach wideo.
4. Zabawa ruchowa z chustą animacyjną wg metody Klanza: „Goniony w kolory” i „Deszczowa chmura” (Wasilak 2002: 11–12). Celem zabaw jest rozwijanie umiejętności współdziałania oraz wzmacnianie funkcji motoryki dzieci. Zabawy wykorzystują pojęcia związane z głównym tematem zajęć.
5. Nauczyciel czyta dzieciom wierszyk pt. *Deszczyk pada* (dostęp: 9.09.2022):

Deszczyk pada, deszczyk pada
parasolka się rozkłada.
Chmurki małe się spotkały i cichutko rozmawiały.
Deszczyk pada, mały, wielki,
a w kałużach są bąbelki.

6. Dzieci ilustrują ruchem, tak jak potrafią, usłyszany tekst podczas recytacji wierszyka.
7. Nauczyciel na tablicy przypina symbol deszczu, czyli kroplę. Zadaje dzieciom pytanie: „Co będą poznawać?”.
8. Po uzyskaniu odpowiedzi nauczyciel wraz z dziećmi tworzy regulamin projektu. Będzie miał formę graficzną i będzie zawierał symbole takich czynności jak: słucham; obserwuję; bawię się; mówię; pomagam; opiekuję się (po to, aby był czytelny również dla dzieci, które komunikują się za pomocą alternatywnych form porozumiewania się).
9. W najbardziej odpowiednim miejscu sali nauczyciel wraz z dziećmi tworzy kącik projektowy. Opowiada dzieciom, w jakim celu to miejsce zostało stworzone. Podkreśla, że właśnie tam będą gromadzone ich „dzieła” oraz wszystkie przedmioty potrzebne do przeprowadzania przygotowanych zabaw. Dzieci wraz z nauczycielem szukają nazwy dla nowego kącika, np. „Deszczowy kącik projektowy”. Nieodzownym elementem kącika będzie tablica, tzw. „Deszczowa Galeria”, na której pojawią się wszystkie materiały dydaktyczne tworzone wspólnie, np. regulamin, siatka tematyczna, prace plastyczne itp. (tablica będzie stale przypominać o tym, co realizujemy i w jaki sposób).

Etap II. Realizacja projektu

I. Tworzenie siatki tematycznej

Nauczyciel, obserwując dzieci, przygotowuje propozycje aktywności i zabaw po to, aby je zaciekać, zaangażować. Chce, aby dzieci nabyły wiedzę o deszczu w trakcie działania, odczuwania, eksplorowania. Planuje zaangażować dzieci o różnych potrzebach edukacyjnych i możliwościach rozwojowych.

Na „Deszczowej Galerii” przypina symbole zabaw, w których dzieci będą uczestniczyły w trakcie projektu. Omawia je z dziećmi. Będą to: symbol nutki (śpiewamy, gramy), symbol tańczących dzieci (tańczymy, bierzemy udział w zabawach ruchowych), symbol pędzla (tworzymy prace plastyczne), symbol książki (słuchamy wierszyków i opowiadań), symbol liczydła (matematyczne wygibasy), symbol menzurki (zabawy badawcze). Takie symbole ułatwią dzieciom zrozumienie poszczególnych zagadnień.

II. Harmonogram działań projektowych

- Zainicjowanie projektu – zaciekawienie tematem, stworzeniem kącika projektowego.
- Realizacja zabaw dydaktycznych, których celem jest wzmacnianie wielokierunkowej aktywności dzieci. Zabawy te będą pełnić funkcję treningu, przygotowania do udziału w grze dydaktycznej podsumowującej całe przedsięwzięcie.
- Inauguracja: gra dydaktyczna „Zabawy w deszczu”.
- Prezentacja osiągnięć dzieci dla rodziców/opiekunów.

III. Propozycje zabaw kierowanych, czyli propozycje aktywności z różnych obszarów działalności dziecka, biorące pod uwagę jego indywidualne możliwości.

AKTYWNOŚĆ MUZYCZNA

- *Skąd się bierze deszcz* (dostęp: 9.09.2022) – zabawy muzyczne do wybranej piosenki. Dzieci ilustrują ruchem usłyszany tekst piosenki, grają na instrumentach lub przedmiotach codziennego użytku zgodnie ze swoimi możliwościami.

- *Deszczyk i wiaterek* (dostęp: 9.09.2022) – zabawa muzyczna z wykorzystaniem woreczków foliowych do improwizacji utworu muzycznego *Mexikanischer Walzer*. Improwizacja to technika, która pozwala na dowolne interpretowanie utworu muzycznego, dzięki czemu w zabawie tej odnajdzie się każde dziecko, bez względu na indywidualne predyspozycje.
- Zabawy instrumentalne: gra na deszczowym kiju, grzechotkach, marakasach itp. Powtarzanie usłyszanych rytmów. Tworzenie nowych rytmów.
- Taniec z parasolkami do wybranej przez nauczyciela melodii, np. *Singing in the Rain*. Dzieci w kilkuosobowych grupach (np. czteroosobowych) prezentują swój taniec.
- Zabawa taneczna do piosenki dostępnej w serwisie YouTube *Kiedy pada deszcz* (dostęp: 9.09.2022). Dzieci, trzymając parasolki, wykonują taniec deszczowy. Śpiewają tekst piosenki razem z nauczycielem.
- Zabawy muzyczno-taneczne na Magicznym Dywanie.

AKTYWNOŚĆ BADAWCZA

- „Wędrówka kropelki”. Do słoika nalewamy gorącą wodę. Słoik przykrywamy ceramicznym talerzykiem, na którym znajdują się kostki lodu. Gorąca woda tworzy parę wodną, która w kontakcie z zimną powierzchnią talerza skrapla się. Dzięki temu na ściankach słoika pojawiają się kropelki wody – czyli deszcz. Po uniesieniu talerzyka do góry zobaczymy spadające krople deszczu.
- „W co ubieramy się w czasie deszczu?”. Każde dziecko otrzymuje sylwetę postaci. Spośród dostępnych obrazków/ilustracji ubrań i przedmiotów wybiera te, które powinno się założyć na deszczową pogodę (palto, kalosze, parasol, kurtka przeciwdeszczowa, peleryna). Tę aktywność można z powodzeniem zaprojektować w aplikacji LearningApps i zrealizować przy użyciu tablicy multimedialnej. Dzieci potrzebujące wsparcia otrzymują je od nauczyciela specjalisty.
- „Kolorowy deszcz”. Przezroczysty słoik uzupełniamy wodą do $\frac{3}{4}$ jego wysokości. Na pozostałą część wyciskamy piankę do golenia. Następnie za pomocą pipety zakrapiamy piankę kolorowymi, rozcieńczonymi barwnikami spożywczymi. Obserwujemy, jak kolorowy deszczyk przepływa przez piankową chmurkę i rozchodzi się w wodzie.
- „Jak deszcz pachnie i jak smakuje?”. Ten eksperyment można przeprowadzić tylko wtedy, gdy w trakcie realizacji projektu pada deszcz. Dzieci zbierają deszczówkę do czystego naczynia. Obserwują, jaki ma kolor, waczą ją i określają swoimi słowami, jak pachnie deszczówka. Po przefiltrowaniu wody dzieci mogą spróbować i określić smak deszczu.

AKTYWNOŚĆ PLASTYCZNA

- „Chmurka”. Dzieci samodzielnie, na podstawie czynionych obserwacji, dochodzą do wiedzy na temat koloru chmurki. Wybierają spośród dostępnych kolorów farb barwy niebieskie. Paluszkami odbijają niebieskie plamki na powierzchni chmurki.
- „Deszczowa chmurka”. Wyklejanie chmurki watą lub fragmentami płatków kosmetycznych. Kropelki deszczu wyklejane są plasteliną.
- „Deszcz na szybie”. Na dużej kartce papieru dzieci przyklejają różne odcienie i fragmenty niebieskiej bibuły, formułując kształt dużej chmury. Następnie przyklejają białą watę na bibułę. Nauczyciel przykleja kartkę na okno, a dzieci spryskują watę wodą za pomocą spryskiwacza i obserwują spływające „strugi deszczu”.
- „Komputerowy deszczyk”. Nauczyciel włącza program Paint na tablicy multimedialnej. Dzieci paluszkami przy użyciu wybranego narzędzia i koloru malują strugi deszczu.

AKTYWNOŚĆ FIZYCZNA

- Trening samodzielności: zakładanie kaloszy i kurtek.
- Zabawy paluszkowe na podstawie filmu dostępnego w serwisie YouTube: *Deszczowy spacer* (dostęp: 9.09.2022).
- Zabawy ruchowe z przyrządami gimnastycznymi: skoki do kałuży (szarfy położone na dywanie), rytmiczne podskakiwanie; naśladowanie deszczu, mżawki, burzy; turlanie się itp. Zabawy należy dopasować do możliwości motorycznych dzieci z różnymi potrzebami edukacyjnymi.
- Zabawy z chustą animacyjną.
- Zabawy ruchowe przy użyciu Magicznego Dywanu i dostępnych aplikacji.
- Spacer w deszczu:
  - dzieci podczas spaceru szukają odpowiedzi na pytania: „Jak pachnie świat w deszczu?”, „Jak wygląda przyroda w deszczu?”, „Jak czujemy się, gdy pada na nas deszcz?”.
  - Dzieci skaczą przez kałuże.
  - Dzieci eksplorują świat przyrody w deszczu.

AKTYWNOŚĆ MATEMATYCZNA

- „Chmurki i kropelki”. Zabawy dydaktyczne w klasyfikowanie (np. na chmurki i kropelki), porównywanie wielkości (duży, średni, mały), układanie rytmów (np. mała chmurka, duża kropla, duża chmurka itp.), szacowanie (dużo, mało, tyle samo).
- „Kolorowe parasole i kalosze”. Dzieci dopasowują kalosze do parasoli, które są w tym samym kolorze lub mają ten sam wzór. Warto przygotować zestaw dydaktyczny o uproszczonych detalach dla dzieci, których poziom postrzegania jest obniżony.
- „Gdzie spadła kropelka?”. Dzieci określają położenie kropelki względem parasola (za, na, przed, obok) i względem siebie.

AKTYWNOŚĆ JĘZYKOWA

- Zaproszenie dzieci do ćwiczeń artykulacyjnych (można wykorzystać różne wierszyki, piosenki, rymowanki, itp.).
- Zabawy językowe „Języczek wędrowniczek podróżuje w czasie deszczu” (Bryła i Muszyńska 2019).
- Nauczyciel fabularyzuje popularne ćwiczenia „buzi i języka”, tworząc opowiadanie o wędrownkach Języczka w czasie deszczu.
- Słuchanie *Opowiadania o trzmielu Edku* – dzieci określają kolejność wydarzeń za pomocą ilustracji do tekstu. Wymyślają i rysują zakończenie. Dzieci rysują kalosze dla Edzia.

Opowiadanie o trzmielu Edku M. Gałan i J. Mielczarek

Pewnego deszczowego dnia trzmiel Edek postanowił wybrać się w odwiedzinę do biedronki Julci. Założył buciki i wyleciał na podwórko. Bardzo się zdziwił, gdy jego skrzydełka zamokły i nie mogły już się poruszać. Niestety, resztę drogi trzmiel musiał pokonać pieszo. W trakcie wędrówki spotkał wiewiórkę, która skryła się pod liściem. Wiewióreczka była bardzo zdumiona, że trzmiel Edziu nie przygotował się na spacer w czasie deszczu. Edziu nie poddawał się i szedł dalej. Za zakrętem zobaczył małego świerszcza, który dzielnie maszerował w zielonym palcie i żółtych kaloszach. Uśmiechnął

się do niego i powędrował dalej. Na końcu drogi zobaczył biedronkę Julcię, która czekała na niego pod swoim domkiem. Gdy zobaczyła przemoczonego trzmieła, powiedziała mu, że następnym razem musi zabrać ze sobą parasol, palto i kalosze. Edziu rozpląkał się, ponieważ nie miał kaloszy, a parasol zostawił w domu. Czy pomożecie stworzyć kalosze dla Edzia? Chcemy, aby Edziu był zawsze radosny i uśmiechnięty.

Dzieci podczas zabawy poznają wyrazy w języku angielskim: *rain, umbrella, cloud, blue, puddle*.

IV. Powrót do siatki tematycznej i sprawdzenie jej realizacji na podstawie rozmowy z dziećmi

Wspólnie z dziećmi przypominamy sobie wszystkie aktywności związane z zabawami z deszczem. Warto odnieść się do symboli użytych w siatce tematycznej na początku realizacji projektu. Dzieci będą opowiadały m.in., jakie piosenki śpiewały, jaki kolor i zapach ma deszcz, gdzie spacerowały, jakie obrazy wykonały itp. Podpowiedzią będą zbiory zgromadzone w „Deszczowym kąciku projektowym”.

Etap III. Zakończenie i podsumowanie projektu

Podsumowaniem przedsięwzięcia będzie udział dzieci w grze dydaktycznej „Zabawy z deszczem”. Nauczyciel tworzy instrukcję gry oraz zestawy zadań do wykonania. Instrukcja musi być prosta, jednoznaczna i dopasowana do możliwości grupy oraz indywidualnych potrzeb dzieci. Zadania/zabawy będą wynikiem obserwacji prowadzącego i zostaną dostosowane do poziomu umiejętności każdego dziecka w grupie. Będą miały formę zadań indywidualnych i grupowych, aby wszyscy uczestnicy odnieśli sukces edukacyjny.

Ważne jest również to, aby dzieci poznały cel gry. Będzie nim podsumowanie przedsięwzięcia oraz zdobycie odznaki „Przyjaciela Kropelki Deszczu”. Odznakę przygotowuje prowadzący zajęcia. Gra będzie miała charakter wieloetapowy. Aby przejść do kolejnego etapu, dzieci muszą wykonać zadania wcześniejsze.

Przykłady zadań do gry dydaktycznej opisane są niżej.

- Poszukaj niebieskiej koperty (zadaniem dziecka będzie odnalezienie koperty i określenie jej położenia). Wyjmij z niej fragmenty obrazka i ułóż go w całość. Dowiesz się, gdzie ukryła się kropelka.
- Kropelka ukryła się w domku małej biedronki. Aby do niego dotrzeć, musisz pokonać trudną trasę. Przeskocz przez wszystkie kałuże (dzieci przeskakują przez „kałuże” ułożone na dywanie).
- Dotarłeś do domu biedronki. Niestety, biedronka jest bardzo smutna. Pada deszcz, a ona nie ma parasola. Zaprojektuj parasol (dzieci wspólnie wypełniają kontur parasola, np. kolorowymi odciskami farby, wykonanymi opuszkami palców).
- Biedronka cieszy się z nowego parasola, ale nadal jest zmartwiona. Ktoś wysypał jej skarby na podłogę. Wszystko się pomieszało. Pomóż biedronce posegregować jej skarby (dzieci dokonują klasyfikacji przedmiotów zgodnie z podaną cechą; zostają podzielone na grupy trzyosobowe, otrzymują różne „skarby”, mają za zadanie posegregowanie ich).
- Opowiedz biedronce, jak powstaje deszcz, a na pewno kropelka wyjdzie z ukrycia (dzieci otrzymują przygotowane przez nauczyciela sylwety chmurki, słońca i deszczu, z tych elementów tworzą ilustrację obiegu wody w przyrodzie; prace są omawiane na forum grupy).

- Dzięki Wam kropelka wyszła z ukrycia. Złap ją za rękę i zatańcz deszczowy taniec. Nie zapomnij też o biedronce. Zatańczcie w grupach. (dzieci tańczą do wybranej melodii oraz same ją współtworzą).

Nauczyciel tworzy fotorelację z przebiegu gry i udostępnia ją rodzicom lub opiekunom dzieci.

11. Charakterystyka odbiorców

Projekt interdyscyplinarny przeznaczony jest do realizacji w przedszkolu w grupie dzieci trzyletnich. Trzeci rok życia dziecka to intensywne przemiany rozwojowe. Przebiegają one w indywidualnym tempie każdego dziecka. Dzieci są w fazie egocentryzmu, co sprawia, że częściej spędzają czas na zabawach samotnych, bawiąc się raczej obok siebie niż ze sobą. W tym czasie naśladowują działania bawiącego się obok dziecka. Rozwinięta wyobraźnia pozwala im zaplanować zabawę i czasem zaprosić do niej inne dzieci. Pojawiają się pierwsze zabawy tematyczne z rówieśnikami, nawiązują się pierwsze znajomości. Dzieci są otwarte na współpracę w grupie 2–3-osobowej, podporządkowują się woli i oczekiwaniom dorosłych. Trzylatki są ruchliwe, kucają, wstają, potrafią utrzymać równowagę, sprawnie biegają, skaczą na obu nogach w miejscu, lubią zabawy ruchowe w kole. Kopią piłkę z rozbiegu, nie utrzymując jeszcze odpowiedniego kierunku. Wchodzą i schodzą po schodach z reguły już naprzemiennie. Wysilek fizyczny sprawia, że dzieci łatwo ulegają zmęczeniu, ale też szybko regenerują swoje siły. Dlatego krótkotrwały wysilek należy przeplatać częstym odpoczynkiem, umożliwiającym zmianę pozycji ciała dziecka. Zabawy ruchowe powinny trwać nie więcej niż 10 minut. Dzieci trzyletnie potrafią samodzielnie lub przy niewielkiej pomocy dorosłego rozebrać się i ubrać, włożyć buty (choć nie zawsze prawidłowo). Precyzyjne ruchy dłoni sprawiają dzieciom trzyletnim sporą trudność, ale potrafią one rysować i malować, stosując szerokie ruchy ręki, a także ugniatać elastyczny materiał plastyczny. Dzieci w tym wieku kierują się głównie emocjami, które są u nich gwałtowne, ale krótkotrwałe, przechodzą od jednego nastroju do drugiego. Labilność uczuciowa i łatwość ekspresji uczuć sprawia, że dzieci trzyletnie nie są jeszcze dojrzałe emocjonalnie. W sferze poznawczej u dzieci trzyletnich następuje intensywny rozwój. Kształtują się funkcje psychiczne. Myślenie, mowa i spostrzeżenia są związane z działaniem.

Dziecko rozwiązuje zadania, jeśli ma możliwość manipulowania różnorodnymi przedmiotami w działaniu samodzielnym lub przy pomocy osoby dorosłej. Dziecko trzyletnie poznaje otaczający świat wielozmysłowo – polisensorycznie. Bardzo ważną rolę odgrywa tu wzrok i słuch. Uwaga i pamięć mają charakter mimowolny; skoncentrowane są na silnych i atrakcyjnych bodźcach. Dziecko zmienia zabawki, przerywa rozpoczęte czynności. Mowa trzylatka jest bezpośrednio związana z wrażeniami i spostrzeżeniami. Rozwój mowy i myślenia trzylatka powodują, że jego zabawy stają się coraz bardziej złożone, a różnorodność form działalności dziecka przyczynia się do rozwoju mowy i myślenia, a także pozostałych procesów poznawczych. Dziecko przechodzi z myślenia bazującego na metodzie prób i błędów do myślenia opierającego się na pojmowaniu i przetwarzaniu informacji. Próbuje przewidywać konsekwencje swoich działań i zachowań. Uczy się rozwiązywania problemów.

Zadaniem nauczyciela jest przygotowanie zabaw innych aktywności taki sposób, aby były one dostosowane do możliwości wszystkich uczestników projektu. Jeśli

grupie będą dzieci dysfunkcją wzroku, to należy przygotować środki dydaktyczne, które będą odpowiadały ich potrzebom. Dla dzieci dysfunkcjami aparatu słuchu należy przygotować odpowiednie materiały audio, natomiast dla dzieci dysfunkcjami ruchowymi należy zaproponować zabawy ruchowe, których będą mogły wziąć udział. Dzieci ze spektrum autyzmu będą potrzebowały jasnych konkretnych instrukcji, wsparcia pracach grupowych, także miejsca/przestrzeni wypoczynku relaksu. Dobierając wachlarz działań, warto kierować się reprezentowanymi przez dzieci modalnościami.

Istotne jest to, aby nauczyciel, obserwując dzieci, przygotował do gry dydaktycznej zadania o zróżnicowanym poziomie trudności, tak aby każde dziecko mogło odnieść sukces edukacyjny, a także np. udzielić wsparcia koledze i koleżance.

W trakcie indywidualnych działań wychowanków prowadzący ma możliwość udzielania pomocy tym dzieciom, które takiego wsparcia oczekują. Nauczyciel współorganizujący proces edukacyjny dostosowuje proponowane aktywności do potrzeb zawartych we wskazówkach ujętych w indywidualnych programach edukacyjno-terapeutycznych (IPET).

Specjaliści prowadzą obserwację i uzupełniają kartę aktywności dzieci pod kątem ich udziału w pracach grupowych. Oceniają, czy dzieci uczestniczyły aktywnie w zadaniach, czy miały satysfakcję z podejmowanych aktywności.

12. Regulamin projektu

Regulamin projektu musi być dostosowany do poziomu rozwoju trzylatków oraz do indywidualnych predyspozycji i możliwości każdego uczestnika. Zostanie przedstawiony w formie graficznej i będzie zawierał wskazane poniżej elementy.

Tytuł projektu: Pobawię się z deszczem

Cele ogólne:

Razem z kolegą i koleżanką bawię się i poznaję deszcz

Treści kształcenia

- Rozumiem i tworzę informacje.
- Jestem wielojęzyczny.
- Myślę i działam matematycznie, myślę i działam jak przyrodnik, myślę i działam technicznie i inżyniersko.
- Korzystam z technologii cyfrowych.
- Jestem sobą i częścią społeczeństwa, uczę się.
- Jestem obywatelem.
- Jestem przedsiębiorczy.
- Rozumiem i tworzę kulturę.

Termin rozpoczęcia i zakończenia projektu:

druga połowa listopada – koniec listopada

Data zawarcia kontraktu:

druga połowa listopada

Uczestnicy projektu:

projekt wykonywany przez grupę dzieci 3-letnich

Koordinator projektu:

nauczyciel wychowania przedszkolnego

W tworzeniu regulaminu zostaną użyte symbole oznaczające zasady obowiązujące podczas trwania projektu:

- słucham, tak jak potrafię najlepiej,
- obserwuję, tak jak potrafię najlepiej,
- bawię się wspólnie, jeśli tego chcę,
- mówię, tak jak potrafię najlepiej,
- pomagam, jeśli potrafię,
- opiekuję się innymi.

Kryteria oceny projektu:

- przyrost wiedzy i umiejętności dzieci,
- reprezentowane postawy,
- próby współdziałania i współbycia w grupie,
- samodzielność,
- atmosfera panująca podczas zabaw,
- komunikacja między uczestnikami projektu,
- zrealizowane cele i działania.

13. Ewaluacja projektu

Ewaluacja będzie oceniała całokształt zrealizowanego projektu oraz wskazywała jego najistotniejsze wartości edukacyjne. Ponadto w procesie gromadzenia i analizowania danych będzie możliwość dokonania indywidualnej oceny uczestników zajęć, w tym oceny funkcjonowania podczas zabaw dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych (SPE).

14. Opis przebiegu ewaluacji projektu

- Nauczyciel gromadzi informacje na temat zrealizowanych celów projektu. Informacje te uzyskuje podczas obserwacji zajęć oraz podczas rozmów z nauczycielami specjalistami. Poza tym istotnym źródłem wiedzy na temat zrealizowanych zadań będą wytwory dzieci, zarówno materialne, jak i niematerialne (np. prace plastyczne lub taniec). W swoich arkuszach obserwacji nauczyciel będzie odnotowywał również ocenę zajęć dokonywaną przez dzieci w formie informacji zwrotnej każdorazowo po zakończonych zajęciach kierowanych. Dzieci udzielają informacji zwrotnej za pomocą symbolu granatowej chmurki (nie podobało mi się) oraz symbolu jasnej kropelki (podało mi się). Wybierają jeden z symboli i wrzucają do pudełka. Nauczyciel odnotowuje liczbę ocen pozytywnych oraz negatywnych w zestawieniu z liczbą dzieci biorących udział w zajęciach.
- Dopełnieniem wyników ewaluacji będzie dokumentacja – fotorelacja, która uszczegółowi obserwacje nauczyciela i pomoże w ocenie realizacji projektu.
- Nauczyciel dokonuje analizy zebranego materiału badawczego. W trakcie analizy można skupić się na poszukiwaniu najbardziej wartościowych elementów projektu (np. metody i techniki pozwalające na osiągnięcie celów zajęć, treści, które najbardziej zaintrygowały dzieci, zabawy dydaktyczne, w których dzieci najchętniej wzięły udział i dzięki którym zdobyły wiedzę i nowe umiejętności). Istotne będzie wychwycenie różnic lub podobieństw w osiągnięciach dzieci o różnych możliwościach i potrzebach.

- Określenie mocnych i słabych stron projektu na podstawie dokonanej analizy oraz ewentualnych informacji zwrotnych uzyskanych od rodziców lub opiekunów wychowanków.
- Nauczyciel analizuje wszystkie dane uzyskane z każdego etapu ewaluacji, biorąc pod uwagę ustalone kryteria oceniania projektu oraz informacje zwrotne pozyskane od rodziców/opiekunów.
- Określa mocne i słabe strony projektu.
- Wyciąga wnioski.
- Podaje rekomendacje, zwraca szczególną uwagę na wartość projektu i jego wpływ na rozwój i funkcjonowanie dzieci o różnych potrzebach edukacyjnych.

15. Materiały pomocnicze

Środki dydaktyczne:

- muzyczne nagranie odgłosów deszczu;
- filmowe nagranie zjawiska pogodowego, jakim jest deszcz;
- wiersz pt. *Deszczyk pada* (dostęp: 9.09.2022);
- *Opowiadanie o trzmielu Edku*;
- wycięta z kartonu sylweta kropli deszczu;
- wycięte z kartonu symbole takich czynności jak: „słucham”, „obserwuję”, „bawię się”, „mówię”, „pomagam”, „opiekuje się”;
- wycięty z kartonu symbol: nutki, tańczących dzieci, pędzla, książki, liczydła i menzurki;
- utwór muzyczny z serwisu YouTube *Skąd się bierze deszcz*, zabawa *Deszczyk i wiaterek*, utwory *Singing in the Rain* oraz dostępny zdalnie *Kiedy pada deszcz* (dostęp: 9.09.2022);
- woreczki foliowe do improwizacji utworu;
- instrumenty muzyczne: deszczowy kij, grzechotki, marakasy;
- parasolki dla każdego dziecka;
- słoik, woda, ceramiczny talerzyk, kostki lodu;
- sylweta postaci oraz zdjęcia bądź sylwety: palta, kaloszy, parasola, kurtki, przeciwdeszczowej peleryny;
- dostęp do aplikacji LearningApps oraz tablicy multimedialnej;
- pianka do golenia, barwniki spożywcze;
- kolorowe farby;
- wata, płatki kosmetyczne oraz plastelina;
- kartki papieru, wata, bibuła niebieska (dla każdego dziecka);
- spryskiwacz dla nauczyciela;
- tablica multimedialna i program Paint;
- zestaw zabaw paluszkowych;
- kolorowe szarfy, chusta animacyjna;
- Magiczny Dywan i aplikacje multimedialne;
- sylwety chmurek: małej, dużej i średniej;
- sylwety parasoli i kaloszy (do samodzielnej aktywności każdego dziecka);
- cztery zestawy sylwet: chmurki, słońca i deszczu;
- odznaki „Przyjaciela Kropelki Deszczu” dla każdego dziecka;
- koperty dla każdego dziecka;
- kontur parasola dla każdego dziecka.

16. Wskazówki metodyczne

Planując realizację zaprezentowanego scenariusza, nauczyciel musi pamiętać o tym, że jego istotnym elementem jest eksploracja świata przyrody przez dzieci podczas deszczu.

Należy wykonać fotorelację z przebiegu gry podsumowującej projekt i udostępnić ją rodzicom bądź opiekunom dzieci.

Przed rozpoczęciem realizacji projektu nauczyciel powinien przygotować propozycje zabaw ćwiczeń, np. ćwiczeń artykulacyjnych „Języczek wędrowniczek podróżuje deszczu” lub ćwiczeń gimnastycznych.

Nauczyciel musi dostosować zadania do możliwości psychofizycznych uczestników projektu. Czas trwania poszczególnych aktywności należy dostosować do indywidualnego tempa pracy każdego dziecka.

Zadaniem nauczyciela jest wydzielenie przestrzeni na stworzenie „Deszczowego kącika projektowego” wraz z „Deszczową Galerią”, czyli miejscem prezentacji wytworów dziecięcej aktywności.

17. Załączniki

Załącznik nr 1. Narzędzie do monitorowania realizacji zadań grupowych

W trakcie trwania całego projektu nauczyciel bądź nauczyciel specjalista monitoruje wykonanie poszczególnych zadań grupowych.

Zadanie nr 1. Tworzenie kontraktu.

Zrealizowano ..... nie zrealizowano ..... uwagi .....

Zadanie nr 2. Zabawa dydaktyczna „Segregowanie skarbów”.

Zrealizowano ..... nie zrealizowano ..... uwagi .....

Zadanie nr 3. Taneczna improwizacja do wybranego utworu muzycznego.

Zrealizowano ..... nie zrealizowano ..... uwagi .....

Zadanie nr 4. Udział w grupowych zabawach ujętych w grze dydaktycznej scalającej projekt.

Zrealizowano ..... nie zrealizowano ..... uwagi .....

18. Wskazówki dotyczące pracy zdalnej

Praca zdalna trzylatków realizowana może być tylko przy obecności osoby dorosłej (np. rodzica lub opiekuna). Zadaniem nauczyciela będzie przygotowanie dla rodziców/opiekunów jasnej instrukcji zabaw i aktywności proponowanych podczas nauki zdalnej. Dzięki temu rodzic/opiekun będzie mógł zgromadzić potrzebne materiały do zabaw oraz będzie mógł wesprzeć działania kilkulatek. Ze wsparciem rodziców/opiekunów będzie można przeprowadzić zabawy plastyczne, muzyczne (przy użyciu materiałów dostępnych w domu), ruchowe (ćwiczenia gimnastyczne z przedmiotami będącymi w pokoju dziecka). Zabawy matematyczne nauczyciel może przygotować za pomocą prostych programów graficznych, takich jak np. Paint. Zabawy językowe można przygotować w formie interaktywnej, np. nagrywając polecenia, wiersze, opowiadania. Prace dzieci rodzice/opiekunowie przesyłają nauczycielowi, który stworzy podsumowanie w formie prezentacji multimedialnej.

19. Bibliografia

- Bryła M., Muszyńska A., 2019, *Wędrownka Języczka-Podróżniczka w świat mowy*, Gdańsk: Harmonia.
- Budniak A., 2009, *Doświadczenia przyrodnicze w poznawaniu środowiska przez uczniów klas początkowych. Poradnik metodyczny*, Katowice: Deni-Press Usługi Wydawnicze i Reklamowe.
- Budniak A., 2014, *Edukacja społeczno-przyrodnicza dzieci w wieku przedszkolnym i młodszym szkolnym*, Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”.
- Domań R., 2003, *Metody pedagogiki zabawy w pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym*, Lublin: Wydawnictwo Przedszkolak.
- Filipiak E., Smolińska-Rębas H., 2001, *Od Celestyna Freineta do edukacji zintegrowanej*, Bydgoszcz: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej.
- Gruszczyk-Kolczyńska E., Zielińska E., 1997, *Dziecięca matematyka*, Warszawa: WSiP.
- Helm J.H., 2003, *Mali badacze. Metoda projektu w edukacji elementarnej*, tłum. E. Pulkowska, Warszawa: Wydawnictwa CODN, Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży.
- Kielar-Turska M., 2002, *Średnie dzieciństwo. Wiek przedszkolny*, [w:] Harwas-Napierała B., Trempała J., *Psychologia rozwoju człowieka*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, s. 82–121.
- Kotarba-Kańczugowska M., b.r., *Praca metodą projektu*, Warszawa: ORE.
- Ludian M., Wójcik I., 2010, *Zabawy integrujące grupę*, [w:] Kędzior-Niczyporuk E. (red.), *O metodzie KLANZY. Teoria i praktyka*, Lublin: Wydawnictwo KLANZA, s. 169–178.
- Paździo B., Klabacha-Lica M., Majewska W., Paździo R., 2019, *Program nauczania wychowania przedszkolnego „Za kwadrans ósma”*, Warszawa: ORE.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej, Dz. U. 2017, poz. 356 z późn. zm.
- Wasilak A., 2002, *Zabawy z chustą*, Lublin: KLANZA.
- Zalecenie Rady Unii Europejskiej z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie, Dz. Urz. UE 2018, C189/1.

Małgorzata Gałań – magister wychowania wczesnoszkolnego, nauczyciel dyplomowany z 30-letnim stażem pracy, logopeda. Ekspertka Wyższej Szkoły Bankowej w Chorzowie, członek Rady Pracodawców, wykładowczyni na kierunku pedagogika. Zawodowo pasjonuje się rozwojem dziecka w wieku przedszkolnym. Entuzjastka pracy metodą projektu edukacyjnego z małym dzieckiem. Swoje doświadczenie zawodowe rozwija w czasie pracy w Miejskim Przedszkolu nr 34 im. Jasia i Małgosi w Katowicach, gdzie aktualnie zajmuje stanowisko dyrektora placówki. Cały czas poszukuje nowatorskich rozwiązań w pracy z dziećmi, zgodnie z zasadą „można inaczej”. Chce, by dzieci mogły wykształcić w sobie wiarę we własne umiejętności, entuzjazm do nauki oraz poczucie pewności siebie. Legitymuje się międzynarodowym certyfikatem trenera programu „Klucz do uczenia się”. Inspiruje nauczycieli na szkoleniach i konferencjach. Propagatorka idei Porozumienia bez Przemocy i minimediacji. Pomaga dzieciom w uczeniu się efektywniejszego myślenia i porozumiewania się, motywując ich podstawowe umiejętności i zdolności podejmowania bardziej odpowiedzialnych decyzji przy pomocy narzędzi TOC (*Theory of Constraints*, teoria ograniczeń). Jest certyfikowanym trenerem pakietu edukacyjnego „Kuferek”, opartego na teorii ograniczeń. Współpracuje z Uniwersytetem Śląskim w Katowicach – jest opiekunem praktyk studenckich. Autorka m.in. artykułu *Rozwój kompetencji matematycznych dzieci w wieku przedszkolnym w oparciu o program „Klucz do uczenia się”*.

Jolanta Mielczarek – doktor nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika, nauczyciel dyplomowany. Od 2019 r. nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej w Szkole Podstawowej nr 13 im. J. Skrzeka w Siemianowicach Śląskich. W latach 2017–2019 dyrektor Miejskiego Przedszkola nr 41 z Oddziałami Integracyjnymi w Katowicach. W latach 2010–2017 nauczyciel wychowania przedszkolnego w Miejskim Przedszkolu nr 34 im. Jasia i Małgosi w Katowicach. W latach 2011–2016 nauczyciel akademicki na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Jej zainteresowania oscylują wokół tematyki literatury dziecięcej i edukacji teatralnej dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Jej pasją jest poszukiwanie skutecznych metod komunikacji ze wszystkimi uczestnikami edukacyjnego dialogu.